

FRIVILLIG LØNNSNEMND

RIKSLØNNSNEMNDAS KJENNELSER AV 31 MAI 1989
I SAK NR. 1 - 6 1989

I G e n e r e l t

Tvistene mellom

- 1) Landsorganisasjonens Forhandlingssammenslutning i den kommunale sektor og Kommunenes Sentralforbund
- 2) Kommuneansattes Hovedsammenslutning i Oslo og Oslo kommune
- 3) Landsorganisasjonens Forhandlingssammenslutning i Bærum og Bærum kommune
- 4) Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund - Seksjon kommune og Kommunenes Sentralforbund
- 5) Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund - Seksjon kommune og Oslo kommune
- 6) Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund - Seksjon kommune og Bærum kommune

gjelder forhandlingene om eventuell lønnsregulering for 2 avtaleår i tariffperioden 1988 - 1990.

Etter lov 19 desember 1952 nr 7 om lønnsnemnd i arbeidstvister § 2 annet ledd utpeker hver av partene ett medlem av nemnda i tillegg til de fem faste medlemmer. I de foreliggende saker er det tre parter på arbeidsgiversiden, som hver for seg har to parter på arbeidstakersiden.

Av praktiske og arbeidsmessige grunner ble det opprettet to nemnder. I begge disse nemndene satt formannen, de to faste nøytrale medlemmer, samt de to faste medlemmer som representerer hhv arbeidsgiver- og arbeidstakerinteresser.

Kommunenes Sentralforbund, Oslo kommune og Bærum kommune utpekte et felles medlem som representerte arbeidsgiversiden i begge nemnder.

Landsorganisasjonens Forhandlingssammenslutning i den kommunale sektor, Kommuneansattes Hovedsammenslutning i Oslo og Landsorganisasjonens Forhandlingssammenslutning i Bærum utpekte et felles medlem som representerte disse parter i den ene nemnda.

Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund, Seksjon kommune utpekte et medlem som representerte KS-området, Oslo-området og Bærums-området i den andre nemnda.

Nemndenes sammensetning:

Riksadvokat Georg Fr. Rieber-Mohn, formann
 Siviløkonom Kari Gjestebø
 Administrerende direktør Berit Klemetsen
 Førstesekretær i Landsorganisasjonen i Norge Liv Buck
 Direktør Lars Chr Berge, Næringslivets Hovedorganisasjon
 Leder i Norsk Kommuneforbund Liv S. Nilsson
 Viseadministrerende direktør Harald Aannerud, Kommunenes
 Sentralforbund

Riksadvokat Georg Fr. Rieber-Mohn, formann
 Siviløkonom Kari Gjestebø
 Administrerende direktør Berit Klemetsen
 Førstesekretær i Landsorganisasjonen i Norge Liv Buck
 Direktør Lars Chr Berge, Næringslivets Hovedorganisasjon
 Forhandlingssjef i Kommunalansattes Fellesorganisasjon Bjørn
 Delbæk
 Viseadministrerende direktør Harald Aannerud, Kommunenes
 Sentralforbund

Leder i Norsk Kommuneforbund Liv S. Nilsson, forhandlings-
 sjef i Kommunalansattes Fellesorganisasjon Bjørn Delbæk og
 viseadministrerende direktør Harald Aannerud, Kommunenes
 Sentralforbund, er utpekt av partene i tvistene. I samsvar
 med lov 19 desember 1952 nr 7 om lønnsnemnd i arbeidstvister
 § 2 tredje ledd stemmer fra arbeidstakersiden Liv S. Nilsson
 i den ene nemnda, og Bjørn Delbæk i den andre nemnda. Fra
 arbeidsgiversiden stemmer Harald Aannerud i begge nemnder.

Som sekretærer for nemnda har fungert førstekonsulent Liv
 Kjønstad og konsulent Inger Johanne Rystad.

Partene har gjort rede for sine standpunkter ved skriftlige
 innlegg og muntlig prosedyre for nemnda under hovedforhand-
 ling 26 april 1989, samt i nemndsmøter 3, 10, 16 og 31 mai
 1989.

Under forhandlingene har samtlige parter på arbeidstaker-
 siden fremmet ny felles påstand med hensyn til lokale for-
 handlinger. De nye påstandstekster er inntatt under de
 enkelte parters opprinnelige påstander (LO-området påstand
 punkt 3 og YS-K-områdets påstand c).

II Etter at saken har vært drøftet i flere møter, avsa Rikslønnsnemnda 31 mai 1989 disse

k j e n n e l s e r :

1. Innledning

Tvistene gjelder forhandlingene om eventuell lønnsregulering for annet avtaleår i perioden 1988 - 1990.

1.1. Partene

1.1.1. Partene på arbeidstakersiden innenfor LO-området

LOs forhandlingssammenslutning i den kommunale sektor - LOK, omfatter følgende LO-forbund:

- Norsk Kommuneforbund (NKF)
- Norsk Elektriker-og Kraftstasjonsforbund (NEKF)
- Norsk Sosionomforbund (NOSO)
- Norsk Vernepleierforbund (NVPF)
- Norsk Barneverpedagogforbund (NBPF)
- Norsk Musikerforbund (NMF)
- Fellesforbundet (FF) samt

- Norsk Lærerlag

Kommuneansattes Hovedsammenslutning (KAH) i Oslo omfatter følgende forbund:

- Norsk Kommuneforbund (NKF)
- Norsk Elektriker-og Kraftstasjonsforbund (NEKF)
- Norsk Sosionomforbund (NOSO)
- Norsk Vernepleierforbund (NVPF)
- Norsk Barneverpedagogforbund (NBPF)
- Norsk Musikerforbund (NMF)

- Skolenes Landsforbund (SL) samt
- Norsk Lærerlag

LOs forhandlingssammenslutning i Bærum omfatter følgende LO-forbund:

- Norsk Kommuneforbund (NKF)
- Norsk Elektriker-og Kraftstasjonsforbund (NEKF)
- Norsk Sosionomforbund (NOSO)
- Norsk Vernepleierforbund (NVPF)
- Norsk Barneverpedagogforbund (NBPF)
- Norsk Musikerforbund (NMF) samt
- Norsk Lærerlag

Disse forbund har ca. 158.145 medlemmer i den kommunale sektor.

1.1.2. Partene på arbeidstakersiden innenfor YS-K-området

Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund - Seksjon kommune

- YS-K som omfatter:

- Kommunalansattes Fellesorganisasjon (KFO),
- Norsk Hjelpepleierforbund (NHF),
- Etatsansattes Landsforbund (ELF),
- Norsk Rutebilarbeiderforbund (NRAF),
- Det Norske Maskinistforbund (DNMF)

YS-K har ca 65 000 medlemmer i det kommunale tariffområdet.

1.1.3. Partene på arbeidsgiversiden

Kommunenes Sentralforbund (KS)

Oslo kommune

Bærum kommune

1.2. Saksgangen fram til behandlingen i Rikslønnsnemnda

Forhandlingene mellom LOs forhandlingssammenslutning i den kommunale sektor og YS-K på den ene side og KS på den annen side ble avsluttet 28 februar 1989 uten resultat. Forhandlingene mellom de respektive hovedsammenslutninger på arbeidstakersiden og Oslo kommune og Bærum kommune pågikk parallelt. Riksmeklingsmannen innkalte partene i KS-området til frivillig mekling 6 og 8 mars 1989. Riksmeklingsmannen konstaterte 8 mars 1989 at det ikke var mulig å legge fram et forslag som kunne forventes å få tilslutning fra partene. De respektive parter i Oslo- og Bærumsområdet var ikke innkalt til frivillig mekling.

15 mars 1989 varslet LOK, KAH i Oslo, LOs Forhandlings-sammenslutning i Bærum og YS-K plassfratredelse for alle sine medlemmer som er omfattet av tariffavtalene. Riksmeklingsmannen nedla 16 mars forbud mot arbeidsstans og innkalte partene i KS-, Oslo- og Bærumområdet til tvungen mekling 29 mars 1989. Det skjedde ingen bevegelse i meklingen 29 mars, og den ble begjært brutt. Avsluttende meklingsmøte ble berammet til 2 april 1989.

Kommunal- og arbeidsministeren innkalte partene til møte 31 mars 1989. Statsråden framla en erklæring der regjeringen uttalte at den ville vurdere kommuneøkonomien på nytt dersom partene kom fram til en løsning gjennom frivillig lønnsnemnd. Partene på arbeidstakersiden aksepterte at tvisten ble henvist til løsning ved frivillig lønnsnemnd. Kommunenes Sentralforbund, Oslo kommune og Bærum kommune ba om betenkningstid.

I møte hos Kommunal- og arbeidsministeren 1 april 1989 ble det lagt fram en ny erklæring som hadde en mer forpliktende ordlyd i spørsmålet om eventuelle økonomiske overføringer til kommunene. Kommunenes Sentralforbund, Oslo kommune og Bærum kommune erklærte deretter at de aksepterte at tvisten ble henvist til løsning ved frivillig lønnsnemnd. KS viste til sitt svar på regjeringens erklæring.

Søndag 2 april møtte partene hos Riksmeklingsmannen og meddelte at de var villige til å la tvisten bli avgjort ved frivillig voldgift, og uttrykte ønske om at Rikslønnsnemnda ble voldgiftsnemnd. Varslene om plassfratredelse ble trukket tilbake.

1.3. Midlertidig lov 31 mars 1989 om regulering av inntekter og utbytte

Midlertidig lov 31 mars 1989 om regulering av inntekter og utbytte avløste midlertidig lov 25 april 1988 om inntekt- og utbytteregulering. Den nye midlertidige loven gjelder fram til og med 31 mars 1990, og den gir strenge rammer for de lønnstillegg som kan gis i perioden fram til dette tidspunkt.

Etter inntektsreguleringslovens § 2 er det forbudt å gi eller motta økning i den inntekt en arbeidstaker hadde i sin stilling ved lovens ikrafttredelse, utover det som er bestemt i eller i medhold av loven. Etter § 4 nr 8 kan tariffområder som de siste 4 år har fulgt ett av de tariffområder som er nevnt i § 4 nr 2, 5 eller 6, i stedet for tillegg etter nr 1, gi tillegg innenfor rammen for det området de har fulgt. Dette gjelder også for det kommunale tariffområdet. Slike avtaler skal godkjennes før de settes i verk.

2. Påstander

2.1. Twisten mellom Landsorganisasjonens Forhandlingssammenslutning i den kommunale sektor og Kommunenes Sentralforbund:

Landsorganisasjonens Forhandlingssammenslutning i den kommunale sektor har framsatt følgende påstand:

1. Bruttosatsene på lønnsregulativet økes på samtlige lønnstrinn med kr 7 150,- pr år med virkning fra 1 april 1989.
2. De nye lønnssetser skal på vanlig måte danne innskudds- og pensjonsgrunnlaget i KLP og øvrige kommunale pensjonsordninger.
3. Innenfor rammen av 0,1 pst av lønnsmassen, beregnet på årsbasis, kan det føres forhandlinger etter pkt 3.13 i Hovedoverenskomsten som ikke er omfattet av bestemmelsene i § 2 pkt 3 bokstav j) annet avsnitt i imidlertid lov om regulering av inntekter og utbytte.

Oppnås det enighet i de lokale forhandlinger, oversendes protokollen til de sentrale tariffparter for godkjenning.

Oppnås det ikke enighet lokalt, fortsetter forhandlingene sentralt.

Under forhandlingene har samtlige parter på arbeidstakersiden fremmet ny felles påstand med hensyn til lokale forhandlinger. De nye påstandstekster er inntatt under de enkelte parters opprinnelige påstander (LO-området påstand punkt 3 og YS-K-områdets påstand c). Ny felles påstand lyder som følger:

3. Lokale forhandlinger

a. Det avsettes 0,1 pst av lønnsmassen (årslønnsrammen) til lokale forhandlinger i den enkelte virksomhet/kommune. Beløpet kan ikke overstige 0,15 pst pr dato uansett på hvilket tidspunkt forhandlinger finner sted.

b. I disse lokale forhandlinger kan det foretas lønnsendringer når følgende kriterier foreligger:

- omorganisering
- økt produktivitet
- endringer i stillingers arbeids- og ansvarsområde

- c. De respektive organisasjoner fremmer krav for sine medlemmer overfor den enkelte arbeidsgiver innen en nærmere angitt frist.
- d. Virkningstidspunktet for disse forhandlingene skal være 1 mai 1989 uansett forhandlingstidspunkt, men forhandlingene må være sluttført innen 1 november 1989.
- e. Alle inngåtte protokoller sendes KS og arbeidstakerorganisasjonene evt. forhandlingssammenslutningene til kontroll/orientering.
- f. Disse forhandlinger kommer i tillegg til evt. forhandlinger etter Hovedoverenskomstens ordinære bestemmelser.

Kommunenes Sentralforbund har framsatt følgende påstand:

Samtlige avtaler mellom KS på den ene side og organisasjonene innenfor LOK og YS-K på den annen side forlenges til 30 april 1990, med følgende endringer:

1. Bruttolønnssatsene i lønnstabellen økes med et likt kronebeløp på kr 3 500,- på alle lønnstrinn og et likt prosentvist tillegg på 1,3 pst på alle lønnstrinn.
2. De nye lønnsatser skal på vanlig måte danne innskudds- og pensjonsgrunnlaget i KLP og øvrige kommunale pensjonsordninger.
3. Lokale forhandlinger:
 - a. Det avsettes 0,10 pst av lønnsmassen (årslønnsrammen) til eventuelle lokale forhandlinger i den enkelte virksomhet/kommune. Uansett fra hvilket tidspunkt beløpet tas ut, kan det ikke overstige 0,15 pst pr dato.
 - b. I disse forhandlinger kan følgende tas opp:
 - omorganisering
 - produktivitet (jfr produktivitetsavtalen)
 - endringer i stillingens ansvars/arbeidsområde
 - rekruttere/beholde kvalifisert personale
 - c. De respektive organisasjoner fremmer evt. krav for sine medlemmer overfor den enkelte arbeidsgiver.
 - d. Virkningstidspunktet for forhandlingene settes til 01.04.1989 eller til det senere tidspunkt et forhandlingsresultat foreligger.
 - e. Partene er enige om at KS kontrollerer forhandlingsresultatene med sikte på at den avtalte økonomiske ramme overholdes.
 - f. Disse bestemmelser erstatter Hovedoverenskomstens pkt 3.13 og 3.14 fra 01.04.1989 til 31.03.1990. Det er ingen ankeadgang ved eventuell uenighet ved slike lokale forhandlinger.

2.2. Twisten mellom Kommuneansattes Hovedsammenslutning i Oslo og Oslo kommune:

Kommuneansattes Hovedsammenslutning har framsatt følgende påstand:

1. Lønnsregulativets satser reguleres tilsvarende netto-lønnssatsene i Kommunenes Sentralforbund, og med virkning fra 1 april 1989.
2. De nye lønnsatser skal på vanlig måte danne innskudds og pensjonsgrunnlaget i KLP og øvrige kommunale pensjonsordninger.
3. Innenfor rammen av 0,1 pst av lønnsmassen beregnet på årsbasis kan det føres forhandlinger etter § 18 i Overenskomsten mellom KAH og Oslo kommune som ikke er omfattet av bestemmelsene i § 2 pkt 3 bokstav j) i midlertidig lov om regulering av inntekter og utbytte.

Under forhandlingene har samtlige parter på arbeidstaker-siden fremmet ny felles påstand med hensyn til lokale forhandlinger. De nye påstandstekster er inntatt under de enkelte parters opprinnelige påstander (LO-områdetets påstand punkt 3 og YS-K-områdetets påstand c). Ny felles påstand lyder som følger:

3. Lokale forhandlinger

- a. Det avsettes 0,1 pst av lønnsmassen (årslønnsrammen) til lokale forhandlinger i den enkelte virksomhet/kommune. Beløpet kan ikke overstige 0,15 pst pr dato uansett på hvilket tidspunkt forhandlinger finner sted.
- b. I disse lokale forhandlinger kan det foretas lønnsendringer når følgende kriterier foreligger:
 - omorganisering
 - økt produktivitet
 - endringer i stillingers arbeids- og ansvarsområde
- c. De respektive organisasjoner fremmer krav for sine medlemmer overfor den enkelte arbeidsgiver innen en nærmere angitt frist.
- d. Virkningstidspunktet for disse forhandlingene skal være 1 mai 1989 uansett forhandlingstidspunkt, men forhandlingene må være slutført innen 1 november 1989.
- e. Alle inngåtte protokoller sendes de sentrale arbeids-

takerorganisasjoner til kontroll/orientering.

f. Disse forhandlinger kommer i tillegg til evt. forhandlinger etter tariffavtalens ordinære bestemmelser.

Oslo kommune har framsatt følgende påstand:

Overenskomstene mellom Oslo kommune og de organisasjoner som er tilknyttet hhv Kommuneansattes Hovedsammenslutning - Oslo og Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund - Seksjon kommune, endres slik:

1. Lønnsregulativets satser reguleres tilsvarende nettolønnsattsene i Kommunenes Sentralforbund og med virkning fra samme tidspunkt.

2. Løpende pensjoner reguleres i samsvar med de endringer som finner sted i lønnsregulativet.

3. Forhandlinger om endrede lønsplasseringer:

a. Det avsettes 0,10 pst av lønsmassen (årslønnsrammen) til eventuelle forhandlinger. Uansett fra hvilket tidspunkt beløpet tas ut, kan det ikke overstige 0,15 pst pr dato.

b. I disse forhandlinger kan følgende tas opp:

- omorganisering
- endringer i stillingens ansvars/arbeidsområde
- rekruttere/beholde kvalifisert personale

c. De respektive organisasjoner fremmer evt. krav for sine medlemmer overfor kommunen.

d. Virkningstidspunktet for forhandlingene settes til 1 april 1989 eller til det senere tidspunkt et forhandlingsresultat foreligger.

e. Disse bestemmelser erstatter fellesbestemmelsenes § 18 fra 1 april 1989 til 31 mars 1990. Det er ingen ankeadgang ved eventuell uenighet ved disse forhandlinger.

2.3. Twisten mellom Landsorganisasjonens Forhandlingssammenslutning i Bærum og Bærum kommune:

Landsorganisasjonens Forhandlingssammenslutning i Bærum har framsatt følgende påstand:

1. Bruttosatsene på lønnsregulativet økes på samtlige lønns-trinn med kr 7 150,- pr år med virkning fra 1 april 1989. Tilsvarende regulering gjøres gjeldende på mellomtrinnene.

2. De nye lønnssetser skal på vanlig måte danne innskudds og pensjonsgrunnlaget i KLP og øvrige kommunale pensjonsordninger.

3. Innenfor rammen av 0,1 pst av lønnsmassen, beregnet på årsbasis, kan det føres forhandlinger etter pkt 3.13 i Hovedoverenskomsten som ikke er omfattet av bestemmelsene i § 2 pkt 3 bokstav j) i midlertidig lov om regulering av inntekter og utbytte.

Under forhandlingene har samtlige parter på arbeidstakersiden fremmet ny felles påstand med hensyn til lokale forhandlinger. De nye påstandstekster er inntatt under de enkelte parters opprinnelige påstander (LO-området påstand punkt 3 og YS-K-området påstand c). Ny felles påstand lyder som følger:

3. Lokale forhandlinger

a. Det avsettes 0,1 pst av lønnsmassen (årslønnsrammen) til lokale forhandlinger i den enkelte virksomhet/kommune. Beløpet kan ikke overstige 0,15 pst pr dato uansett på hvilket tidspunkt forhandlinger finner sted.

b. I disse lokale forhandlinger kan det foretas lønnsendringer når følgende kriterier foreligger:

- omorganisering
- økt produktivitet
- endringer i stillingers arbeids- og ansvarsområde

c. De respektive organisasjoner fremmer krav for sine medlemmer overfor den enkelte arbeidsgiver innen en nærmere angitt frist.

d. Virkningstidspunktet for disse forhandlingene skal være 1 mai 1989 uansett forhandlingstidspunkt, men forhandlingene må være sluttført innen 1 november 1989.

e. Alle inngåtte protokoller sendes de sentrale arbeidstakerorganisasjoner til kontroll/orientering.

f. Disse forhandlinger kommer i tillegg til evt. forhandlinger etter tariffavtalens ordinære bestemmelser.

Bærum kommune har framsatt følgende påstand:

Avtalene mellom Bærum kommune og organisasjonene innenfor LOK og YS-K, samt NEKF gis følgende innhold:

1. a. Bruttolønnssettsene i lønnstabellen økes med et likt kronebeløp på kr 3 500,- på alle lønnstrinn og et likt

prosentvist tillegg på 1,3 pst på alle lønnstrinn. Endringen gis virkning fra 1 april 1989.

Dersom det oppnås et annet resultat for KS-området ved Rikslønnsnemndas kjennelse, gjøres dette resultat gjeldende for Bærum kommune, med tilsvarende regulering på mellomtrinnene i lønnsregulativet for Bærum kommune.

- b. De nye lønnssetser skal på vanlig måte danne innskudds- og pensjonsgrunnlaget i Bærum kommunale pensjonskasse og i KLP.
2. a. Det avsettes 0,10 pst av lønnsmassen for ansatte innenfor tariffområdet (årslønnsrammen) til forhandlinger som angitt i pkt b) nedenfor. Uansett fra hvilket tidspunkt beløpet tas ut, kan det ikke overstige 0,15 pst pr dato.
- b. I disse forhandlinger kan følgende tas opp:
 - omorganisering
 - endringer i stillingens ansvars/arbeidsområde
 - rekruttere/beholde kvalifisert personale
 - produktivitet (jfr Hovedavtalen for 1989)
 - c. Virkningstidspunktet for forhandlingene settes til 1 april 1989 eller til det senere tidspunkt et forhandlingsresultat foreligger.
 - d. Forhandlingsresultatet godkjennes av kompetent myndighet med sikte på at den avtalte økonomiske ramme overholdes.
 - e. Disse bestemmelsene erstatter Hovedoverenskomstens pkt 3.13 og 3.14 fra 1 april 1989 til 31 mars 1990.

2.4. Twisten mellom Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund Seksjon kommune og Kommunenes Sentralforbund:

Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund Seksjon kommune har framsatt følgende påstand:

Med virkning fra 1 april 1989 gjøres følgende endringer i Hovedoverenskomsten mellom Kommunenes Sentralforbund og organisasjoner tilsluttet Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund - Seksjon kommune:

- a. Bruttolønnssatsene i lønnstabellen økes på samtlige lønnstrinn med kr 7 150,- pr år med virkning fra 1 april 1989.

b. De nye lønnssetser skal på vanlig måte danne innskudds- og pensjonsgrunnlaget i KLP og øvrige kommunale pensjonsordninger.

c. Det avsettes 0,1 pst av lønnsmassen, beregnet på årsbasis, til lokale forhandlinger i den enkelte virksomhet/kommune vedrørende de forhold i Hovedoverenskomstens pkt 3.13 som ikke er omfattet av bestemmelsene i § 2 pkt 3 bokstav j) i midlertidig lov om regulering av inntekter og utbytte.

Oppnås ikke enighet i de lokale forhandlinger kan en av partene be om nytt forhandlingsmøte der en ansvarlig representant for organisasjonen sentralt og Kommunenes Sentralforbund deltar i forhandlingene.

Oppnås fortsatt ikke enighet kan en av partene bringe tvisten inn for voldgiftsnemnd, jf Hovedavtalens pkt 10.1.d.

Under forhandlingene har samtlige parter på arbeidstaker-siden fremmet ny felles påstand med hensyn til lokale forhandlinger. De nye påstandstekster er inntatt under de enkelte parters opprinnelige påstander (LO-områdetets påstand punkt 3 og YS-K-områdetets påstand c). Ny felles påstand lyder som følger:

3. Lokale forhandlinger

a. Det avsettes 0,1 pst av lønnsmassen (årslønnsrammen) til lokale forhandlinger i den enkelte virksomhet/kommune. Beløpet kan ikke overstige 0,15 pst pr dato uansett på hvilket tidspunkt forhandlinger finner sted.

b. I disse lokale forhandlinger kan det foretas lønnsendringer når følgende kriterier foreligger:

- omorganisering
- økt produktivitet
- endringer i stillingers arbeids- og ansvarsområde

c. De respektive organisasjoner fremmer krav for sine medlemmer overfor den enkelte arbeidsgiver innen en nærmere angitt frist.

d. Virkningstidspunktet for disse forhandlingene skal være 1 mai 1989 uansett forhandlingstidspunkt, men forhandlingene må være sluttført innen 1 november 1989.

e. Alle inngåtte protokoller sendes KS og arbeidstakerorganisasjonene evt. forhandlingssammenslutningene til kontroll/orientering.

f. Disse forhandlinger kommer i tillegg til evt. forhandlinger etter Hovedoverenskomstens ordinære bestemmelser.

Kommunenes Sentralforbund har framsatt følgende påstand:

Se side:9.

2.5. Tvisten mellom Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund
Seksjon kommune og Oslo kommune:

Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund Seksjon kommune har framsatt følgende påstand:

Med virkning fra 1 april 1989 gjøres følgende endringer i Overenskomsten mellom Oslo kommune og organisasjoner tilsluttet Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund - Seksjon kommune:

- a. Lønnsregulativets satser reguleres tilsvarende netto-lønnssetene i Kommunenes Sentralforbund med virkning fra 1 april 1989.
- b. De nye lønnsseter skal på vanlig måte danne pensjonsgrunnlaget i kommunens pensjonsordning.
- c. Det avsettes 0,1 pst av lønsmassen, beregnet på årsbasis, til forhandlinger vedrørende de forhold i Overenskomstens § 18 som ikke er omfattet av bestemmelsene i § 2 pkt 3 bokstav j) i midlertidig lov om regulering av inntekter og utbytte.

Under forhandlingene har samtlige parter på arbeidstakersiden fremmet ny felles påstand med hensyn til lokale forhandlinger. De nye påstandstekster er inntatt under de enkelte parters opprinnelige påstander (LO-områdetets påstand punkt 3 og YS-K-områdetets påstand c). Ny felles påstand lyder som følger:

3. Lokale forhandlinger

- a. Det avsettes 0,1 pst av lønsmassen (årslønnsrammen) til lokale forhandlinger i den enkelte virksomhet/kommune. Beløpet kan ikke overstige 0,15 pst pr dato uansett på hvilket tidspunkt forhandlinger finner sted.
- b. I disse lokale forhandlinger kan det foretas lønnsendringer når følgende kriterier foreligger:
 - omorganisering
 - økt produktivitet
 - endringer i stillingers arbeids- og ansvarsområde
- c. De respektive organisasjoner fremmer krav for sine medlemmer overfor den enkelte arbeidsgiver innen en nærmere

angitt frist.

d. Virkningstidspunktet for disse forhandlingene skal være 1 mai 1989 uansett forhandlingstidspunkt, men forhandlingene må være sluttført innen 1 november 1989.

e. Alle inngåtte protokoller sendes de sentrale arbeidstakerorganisasjoner til kontroll/orientering.

f. Disse forhandlinger kommer i tillegg til evt. forhandlinger etter tariffavtalens ordinære bestemmelser.

Oslo kommune har framsatt følgende påstand:

Se side:11.

2.6 Twisten mellom Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund Seksjon kommune og Bærum kommune:

Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund Seksjon kommune har framsatt følgende påstand:

Med virkning fra 1 april 1989 gjøres følgende endringer i Overenskomsten mellom Bærum kommune og organisasjoner tilsluttet Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund - Seksjon kommune:

a. Bruttolønssatsene i lønnstabellen økes på samtlige lønnstrinn med kr 7 150,- pr år med virkning fra 01.04.1989. Tilsvarende reguleringer gjøres på mellomtrinnene.

b. De nye lønnsatser skal på vanlig måte danne innskudds- og pensjonsgrunnlaget i Bærum kommunale pensjonskasse og KPL.

c. Det avsettes 0,1 pst av lønnsmassen, beregnet på årsbasis, til forhandlinger vedrørende de forhold i Overenskomstens pkt. 3.13 som ikke er omfattet av bestemmelsene i § 2 pkt 3 bokstav j) i midlertidig lov om regulering av inntekter og utbytte.

Under forhandlingene har samtlige parter på arbeidstakersiden fremmet ny felles påstand med hensyn til lokale forhandlinger. De nye påstandstekster er inntatt under de enkelte parters opprinnelige påstander (LO-områdetets påstand punkt 3 og YS-K-områdetets påstand c). Ny felles påstand lyder som følger:

3. Lokale forhandlinger

- a. Det avsettes 0,1 pst av lønsmassen (årslønnsrammen) til lokale forhandlinger i den enkelte virksomhet/kommune. Beløpet kan ikke overstige 0,15 pst pr dato uansett på hvilket tidspunkt forhandlinger finner sted.
- b. I disse lokale forhandlinger kan det foretas lønnsendringer når følgende kriterier foreligger:
- omorganisering
 - økt produktivitet
 - endringer i stillingers arbeids- og ansvarsområde
- c. De respektive organisasjoner fremmer krav for sine medlemmer overfor den enkelte arbeidsgiver innen en nærmere angitt frist.
- d. Virkningstidspunktet for disse forhandlingene skal være 1 mai 1989 uansett forhandlingstidspunkt, men forhandlingene må være slutført innen 1 november 1989.
- e. Alle inngåtte protokoller sendes de sentrale arbeidstakerorganisasjoner til kontroll/orientering.
- f. Disse forhandlinger kommer i tillegg til evt. forhandlinger etter tariffavtalens ordinære bestemmelser.

Bærum kommune har framsatt følgende påstand:

Se side:12 og 13.

3. ANFØRSLER

3.1. LOs forhandlingssammenslutning i den kommunale sektor (LOK), KAH, Oslo og LOs forhandlingssammenslutning i Bærum har i det vesentlige anført:

LOK gjør gjeldende at deres reviderte krav er i samsvar med forhandlingsresultatet i privat og statlig sektor. Kravet innebærer et generelt tillegg på kr 3,- samt en kompensasjon for prisutviklingen med 0,6 pst som tilsammen utgjør kr 7 150,-.

LOK gjør videre gjeldende at det inntektspolitiske samarbeidet for tariffperioden 1988-1990 og spesielt de tiltak regjeringen har tatt i bruk ved lovregulering må medføre en likebehandling av arbeidstakere i kommunal sektor i forhold til landets arbeidstakere forøvrig.

LOK vil henviser til at stat og kommune har hatt felles regulativ siden 1964. Det er LOKs oppfatning at en endring i dette er av så prinsipiell og vidtrekkende betydning at spørsmålet må henvises til ordinær hovedtariffrevisjon. LOK vil forøvrig vise til at forskjeller i stillingsstrukturen i statlig og kommunal sektor og de konsekvenser av økonomisk karakter dette har medført tidligere ikke har vært til hinder for at partene har opprettholdt felles regulativ i disse år.

LOK viser til at lønnsutviklingen i kommunal sektor for 1988 har vært 3,5 pst mens prisstigningen var 5,6 pst. LOK gjør gjeldende at dette utløser rett til kompensasjon med 0,6 pst. LOK vil videre anføre at det etterslep som ellers er oppstått må tas med i betraktning når LOK krever samme kronetillegg som i arbeidslivet forøvrig.

LOK krever videre at de lønnsatser som blir resultatet av nemndas kjennelse på vanlig måte skal danne innskudd og pensjonsgrunnlaget i KLP og øvrige kommunale pensjonsordninger.

LOK krever at det avsettes 0,1 pst av lønnsmassen regnet på

årsbasis til forhandlinger i henhold til forhandlinger i Hovedoverenskomsten pkt. 3.13.

Kravet på 0,1 pst kommer som et tillegg til de endringer som kan gjøres etter gjeldende bestemmelser i Hovedoverenskomstens kapitel 3.

KS synes å mene at de 0,1 pst skal erstatte gjeldende bestemmelser i Hovedoverenskomsten. KS' syn betyr en endring av gjeldende regler i overenskomsten. En slik endring er det ikke adgang til ensidig å få gjennomført - det er i strid med hva som kan gjøres innenfor reguleringsbestemmelsen for 2 avtaleår.

I KS' anførsler side 22 og 23 er sitert en sammenstilling. Denne ble i møtegått av LOK under hovedforhandlingen 26 april 1989.

LOK' prosessfullmektig pekte på at stillingsbetegnelsene ikke i alle tilfellene dekker likt stillingsinnhold. Sammenlikningen er derfor misvisende.

Dette ble ikke imøtegått fra KS' side.

3.2. KS har i det vesentlige anført:

3.2.1. Den økonomiske ramme for oppgjøret

I Nasjonalbudsjettet for 1989 framgår at et hovedmål for regjeringen i den økonomiske politikken er å sikre sysselsettingen på kort og lang sikt. For å sikre dette er det nødvendig med bedre balanse i norsk økonomi. Her ligger en ytterligere styrking av norsk utenriksøkonomi i 1989 som en viktig faktor. For å bidra til denne styrking er det viktig med en stabil og moderat pris- og kostnadsvekst. Her er lønnsveksten et viktig element.

Det er partene i arbeidslivet som har ansvaret for gjennomføringen av lønnsoppgjøret. Det er forutsatt fra regjeringens side at partene viser en moderat linje i gjennomfør-

ingen av lønnsoppgjøret 1989. Dette er også på linje med protokollene fra tariffoppgjøret pr 1 mai 1988. I disse er det lagt inn reguleringsbestemmelser for 2 avtaleår. Her framgår bl a vurderinger av den økonomiske situasjon på forhandlingstidspunktet og framover i avtaleåret som et viktig element.

I nasjonalbudsjettet for 1989 er det lagt inn en beregningsmessig forutsetning om en gjennomsnittlig lønnsvekst på 4 pst. Dette har også dannet grunnlag for overføringene til kommunesektoren. Kommunene har budsjettert ut i fra dette. Ifølge salderingsproposisjonen er ikke denne prosenten fra regjeringens side ment som en ramme for oppgjøret. Men i salderingsproposisjonen heter det at en varig bedring av konkurranseevnen med en lønnsvekst i underkant av våre konkurrentland også ved inngangen til 1990 kan kreve en lavere lønnsvekst enn 4 pst fra 1989 til 1990.

Kommunenes Sentralforbund har fulgt regjeringens forutsetning om å legge seg på en moderat linje i lønnsoppgjøret. Denne moderate linje har regjeringen også lagt til rette for gjennom justeringer i skatteopplegget. En moderat linje mener Kommunenes Sentralforbund ligger på i underkant av 4 pst. Denne prosenten er nevnt i salderingsproposisjonen og senere i Finansministerens innlegg til regjeringens kontaktutvalg. KS' ramme ligger i dag på 3,9 pst. Andre sektorer har også lagt seg på 4 pst eller lavere.

3.2.2. Stat og kommune - to ulike sektorer

Stat og kommune har i lang tid hatt felles lønnsregulativ. Utfra en forutsetning om en tilnærmet lik ramme har det ved bruk av kombinasjonen kronetillegg og prosenttillegg vært mulig å få til et felles lønnsregulativ. Et nært samarbeid har vært nødvendig idet de to sektorer er forskjellige.

3.2.3. Stillingsstruktur

Tabell: Ulik stillingsstruktur i kommune og stat. Årsverk i prosent av årsverksmassen. Beregningsgrunnlaget 1989:

LØNNSTRINN	STAT	kommune
TIL OG MED 20	59,4%	70,4%
21 TIL OG MED 25	24,5%	19,4%
26 TIL OG MED 30	10,6%	6,7%
31 TIL OG MED 35	5,0%	3,3%
HØYERE ENN 35	0,5%	0,2%
SUM	100,0%	100,0%

Av ovenstående tabell framgår at årsverksmassen for årets oppgjør fordeler seg med ulik tyngde på lønnstrinnene. I kommunesektoren har i overkant av 70 pst lønnstrinn 20 eller lavere, mens bare i overkant av 59 pst er plassert på de samme trinn i statssektoren. 3,5 pst har lønnstrinn 31 eller høyere i kommunesektoren mens omtrent 5,5 pst i statssektoren er plassert på de samme trinn. Denne ulike fordelingen påvirker lønnsrammen ved samme endring i kronetillegg i stat og kommune. Et kronetillegg på 3 500 i kommunesektoren vil gi omtrent 0,2 prosentpoeng større utsalg enn i staten, mens et kronetillegg på 7 150 vil gi et utslag på omtrent 0,5 prosentpoeng. Om statens tilbud på 7 150 kroner skulle legges inn på alle lønnstrinn som er gitt en lavere krone-regulering i KS's tilbud, ville kommunesektorens kostnader øke med 411 millioner og rammen for oppgjøret ville bli på 4,8 - 4,9 pst.

Utgangspunktet for lønnsoppgjøret i offentlig sektor har vært en tilnærmet lik ramme i stat og kommune. På grunn av den ulike stillingsstruktur er det viktig at man også bruker prosenttillegg, ikke bare kronetillegg for å få likt lønnsregulativ. Prosenttillegg vil ha samme virkning på rammen i både kommunesektoren og statssektoren. Ved å legge større

vekt på denne type tillegg ville det ha vært lettere å komme fram til felles lønnsregulativ.

3.2.4. Likt lønnsregulativ - kostnadmessige sammenhenger

Utgangspunktet for årets oppgjør var ikke så gode for å få til ett felles lønnsregulativ idet overhenget til 1989 var 0,4 prosentpoeng høyere i kommunesektoren enn i statssektoren. Dette skyldes i hovedsak at virkningstidspunktet for lavtlønnsdelen i forrige års oppgjør var 1 juli mens det var 1 april i staten og at tillegget 1 april 1988 ble gitt som likt kronetillegg.

3.2.5. Likt lønnsregulativ - hvorfor

Fordelene med et felles lønnsregulativ må settes opp mot de kostnader som er nødvendige for å beholde det felles lønnsregulativet.

Kommune- og statssektoren har hver på sin side selvstendig arbeidsgiveransvar for sine respektive arbeidstakere. Sektorene har selvstendig budsjettansvar og ulike arbeidsoppgaver. Dette har betydning for vurderingen av likt lønnsregulativ. Nedenfor følger enkelte vurderinger av likt lønnsregulativ.

- Praktiske årsaker

I vår EDB-verden vil ikke de lønnsutbetalende rutiner bli nevneverdig påvirket ved to lønnsregulativer. Det er her et spørsmål om innleggelsen av koder i lønnsystemene for å løse dette. Disse koder er innlagt i de fleste lønnsystemer.

- Lik lønn for samme stilling

Allerede idag forekommer ulik avlønning mellom stillinger med samme betegnelse.

Her kan nevnes to eksempler:

- 1. sekretær i KS-området: ltr. 16-23 topplønn etter 12 år
- 1. sekretær i stat: ltr. 14-21 topplønn etter 16 år
- fullmektig i KS-området: ltr. 11-18 topplønn etter 16 år
- fullmektig i stat: ltr. 10-17 topplønn etter 12 år

- Lik lønn for likt arbeid

For at lønssammenligningen mellom stat og kommune skal være relevant, må arbeidets art være likt for de samme stillinger i kommune og stat. Dette er neppe tilfelle. Lønns- og stillingsplassering kan idag variere fra arbeidsplass til arbeidsplass innen henholdsvis kommune- og statssektoren uansett bakgrunn og arbeidets art.

- Arbeidskraftbehov i kommune og stat

Et ulikt lønnsregulativ vil neppe gi en generell forverring av kommunenes muligheter til å skaffe den arbeidskraft de trenger i forhold til det staten kan. Årsakene til dette ligger i en allerede ulik avlønning for samme stillingsbetegnelser og ulik bruk av stillingene i henholdsvis kommune og stat. Kun dersom forskjellene i lønnsregulativet i kommune og stat blir betydelige, vil denne muligheten bli påvirket.

3.3. Oslo kommune har i det vesentlige anført:

Det vises til KS' saksframstilling som Oslo kommune slutter seg til. Oslo kommunes påstand avviker på mindre vesentlige punkter noe fra påstanden til Kommunenes Sentralforbund. Det henger sammen med at Oslo kommune ikke har bruttolønnssetser eller bestemmelser som helt ut tilsvarer Hovedoverenskomstens pkt 3.13 og 3.14.

3.4. Bærum kommune har i det vesentlige anført:

Det vises til saksframstilling fra KS.

Når det gjelder KS` punkt om stillingsstruktur, har Bærum kommune et stillingsregulativ som gir et høyere lønnsnivå enn gjennomsnittet i KS-området forøvrig. Stillingsstrukturen (fordeling av årsverk på lavere og høyere trinn) vil derfor gi en forholdsvis høyere uttelling i gruppe 2 ovenfra i tabellen.

Når det gjelder kostnadmessige sammenhenger, kan bemerkes at virkningstidspunktet for lavtlønnsoppgjøret i Bærum kommune i forrige års oppgjør ble satt til 1 mai. Overhenget kan derfor beregnes å bli noe lavere enn for KS-området i gjennomsnitt.

3.5. Fellesmerknad fra KS, Oslo kommune og Bærum kommune

KS, Oslo og Bærum har basert sitt ja til frivillig lønnsnemnd på regjeringens erklæring og KS, Oslo og Bærums tilsvaret til denne. Det vises bl a her til SAK-avtalen som de mener må ligge til grunn ved eventuelle utvidelser av rammen i kommuneoppgjøret. To regulativer i kommunesektoren er uhensiktsmessig og uhåndterlig.

3.6. YS-K har i det vesentlige anført:

3.6.1. Innledende merknader

Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund (YS) la ved tariffrevisjonen 1989 fram samordnede krav i såvel privat som offentlig sektor.

Videre var det krav som ble fremmet av YS-Seksjon kommune (YS-K) innholdsmessig identisk med det krav som ble fremmet av YS-Seksjon Stat (YS-S).

YS la i sine krav til grunn at landets økonomiske situasjon krevde et bredt og forpliktende inntektspolitisk samarbeid mellom partene i arbeidslivet og de politiske myndigheter.

Gjennom et slikt samarbeide var YS innstilt på å gjennomføre et moderat oppgjør innenfor økonomiske rammer som ville sikre arbeidsplassene og danne grunnlaget for å kunne skape nye trygge arbeidsplasser.

Hovedmålsettingen var å legge forholdene til rette for en pris- og kostnadsutvikling i norsk økonomi mer på linje med våre handelspartnere.

3.6.2. Økonomisk ramme - fordeling på sentrale/lokale tillegg

YS fremmet krav om at oppgjøret fikk en økonomisk ramme som sikret at arbeidstakerne i gjennomsnitt opprettholdt disponibel realinntekt fra 1988.

I utformingen av de konkrete krav la YS til grunn en prisstigning på 4 pst fra 1988 til 1989.

YS fremmet videre krav om at hovedorganisasjonene sentralt fastsatte størrelsen på den økonomiske rammen ved mellomoppgjøret 1989.

Fordelingen på sentrale og lokale tillegg ble forutsatt avgjort av partene i det enkelte tariffområdet.

Med hensyn til hvordan tilleggene skulle fordeles på grupper/inntektsnivåer ble det lagt til grunn at tariffpartene i det enkelte tariffområde avgjorde dette. Imidlertid ble det lagt vekt på at lavtlønnsgrupper og hensynet til en mer lik lønnsmessig fordeling mellom kjønnene var viktige momenter i denne sammenheng.

3.6.3. Krav om etterslepskompensasjon i offentlig sektor

Tallene fra det tekniske beregningsutvalget viste at de offentlige ansattes lønnsutvikling i 1987 og 1988 var betydelig lavere enn for sammenlignbare grupper.

I disse årene har det vært en tildels dramatisk nedgang i disponibel realinntekt for store grupper offentlige ansatte. Spesielt stor har nedgangen vært i 1988.

Nedgangen i disponibel realinntekt er større for offentlig ansatte enn for noen andre av de store arbeidstakergruppene.

Etter beregninger foretatt av YS-K er nedgangen størst for stillinger i lønnstrinn 18 til 26 i det offentlige regulativ.

YS-K kunne ikke akseptere at offentlig ansatte skal rammes hardere av de økonomiske tilstrammingene enn andre arbeidstakere.

Det ble derfor fremmet krav om at ansatte i statlige og kommunale/fylkeskommunale virksomheter fra 1 april 1989 ble gitt ekstra lønnskompensasjon som tar hensyn til denne gruppens store nedgang i disponibel realinntekt sammenlignet med andre grupper.

Videre fremmet YS-K krav om at det ble gitt kompensasjon for at prisstigningen fra desember 1987 til desember 1988 var 0,6 pst høyere enn forutsatt i tariffavtalene som ble inngått 1 mai 1988.

3.6.4. Prisstigningsgaranti

YS-K fremmet krav om at det ble iverksatt spesielle tiltak fra myndighetenes side dersom konsumprisindeksen oversteg 223 poeng pr 15 oktober 1989.

Subsidiært ble det fremmet krav om at det ble gjennomført automatisk lønnsjustering eller avholdt lønnsjusteringsforhandlinger fra samme dato.

3.6.5. Spesielt om kravet i kommunesektoren

YS-K aksepterte i forbindelse med tariffrevisjonen 1988 å forhandle innenfor en økonomisk ramme på 5 pst. Slik denne rammen ble fordelt, etter forhandlingene mellom LO og NAF med binding for andre tariffområder, kom offentlig sektor spesielt uheldig ut av 1988-oppgjøret.

De tillegg som ble gitt kunne ikke kompensere for en forventet prisstigning på 5 pst.

Samtidig fikk YS-K aldri deltatt i reelle forhandlinger, da Stortinget vedtok lov om inntekts- og utbytteregulering som i detalj fastslo resultatet av lønnsoppgjøret.

Dersom prisstigningen skulle overstige de 5 pst som ble lagt til grunn, ble det i tariffavtalene forutsatt at det skulle forhandles om kompensasjon for merprisstigningen.

Hovedoverenskomsten i KS-området har følgende ordlyd (tilsvarende bestemmelser i Overenskomstene med Oslo kommune og Bærum kommune):

"Partene forutsetter at stigningen i konsumprisindeksen fra desember 1987 til desember 1988 (offentliggjøres medio januar 1989) ikke skal overstige 5 %. I forbindelse med forhandlingene ca 1 mars 1989 skal partene også forhandle om kompensasjon for mulig prisstigning utover de forutsatte 5 %."

Da prisstigningen i dette tidsrom kom opp i 5,6 pst fremmet YS-K krav om et tillegg for dette på 0,6 pst.

Videre fremmet YS-K krav om etterslepstillegg med bakgrunn i at 1988 oppgjøret i offentlig sektor medførte betydelig nedgang i realinntekt.

Samlet ble kravene fastsatt til 0,9 pst.

3.6.6. Redegjørelse for YS-Ks reviderte krav

Natt til mandag 26 februar la samordningsutvalget på arbeidsgiversiden (STA-KO utvalget) fram et uoffisielt sonderingstilbud overfor forhandlingssammenslutningene i stat og kommune.

For kommunesektoren innebar "tilbudet" en ramme på 4,3 pst.

Etter dette ble det bevegelse i forhandlingene i staten, og partene kom ut på dagen fram til et resultat for YS og LO organisasjonene samt Norsk Lærerlag.

På bakgrunn av det som fant sted i staten tilpasset YS-K sitt krav slik at det samsvarte med det resultat som var oppnådd i staten.

YS-K fremmet krav om at det felles offentlige lønnsregulativ ble opprettholdt.

Det ble derfor fremmet krav om at bruttolønnsatsene på alle lønnstrinn skulle økes med kr 7 150,- med virkning fra 1 april 1989.

Videre at det ble avsatt 0.1 pst av lønnsmassen, beregnet på årsbasis, til forhandlinger etter Hovedoverenskomstens punkt 3.13.

I den forbindelse gjør YS-K oppmerksom på at det er en vesentlig forskjell mellom Hovedoverenskomstens punkt 3.13 og pkt VB i det statlige tariffområdet.

I kommunene er det ingen ankeadgang ved uenighet slik som i staten.

Dersom det avsettes midler til forhandlinger etter pkt. 3.13 ser YS-K det som helt nødvendig at det også opprettes ankeadgang, slik at ikke arbeidsgiver ensidig kan avgjøre om denne potten skal tas ut.

YS-K forutsatte i sitt reviderte krav at man ved uenighet i de lokale forhandlingene førte forhandlingene videre i sentrale forhandlinger.

Dette punktet er endret noe i YS-Ks påstand, slik at ankeadgangen blir lettere å praktisere og mer er i samsvar med tvistebestemmelsene i Hovedavtalen.

3.6.7. Lokale forhandlinger

Etter at ny inntektsreguleringslov ble innført fra 1 april 1989 har YS-K sett det som nødvendig å tilpasse påstanden de nye lovreglene hva angår lokale forhandlinger etter Hovedoverenskomsten.

I henhold til lovens § 2 nr 3 bokstav j) kan det føres forhandlinger om endring av stillingsplasseringer som følge av omorganiseringer eller effektiviseringstiltak. Slike forhandlinger kan føres uten økonomiske rammer.

Videre er den angjeldende tvist som er oppe til behandling i Rikslønnsnemnda en tvist om lønnsreguleringer for annet avtaleår.

Etter YS-Ks oppfatning kan det derfor ikke innføres regler som erstatter bestemmelsene i Hovedoverenskomsten, med mindre begge parter er enige om dette.

Når det derfor som et ledd i lønnsreguleringene for annet avtaleår avsettes midler til lokale forhandlinger må dette komme i tillegg til og ikke erstatte bestemmelser i Hovedoverenskomsten.

3.6.8. Oppsummering

- Mellomoppgjør

Årets tariffoppgjør i kommunesektoren er et såkalt mellomoppgjør.

Dette innebærer at det skal forhandles om regulering av lønningene, mens de øvrige deler av Hovedoverenskomsten fortsetter å gjelde fram til 30 april 1990. (Jf Hovedoverenskomstens pkt 3.8.).

Disse forhandlingene tar derfor ikke sikte på store gjennom-

gripende forandringer i de kommuneansattes lønns- og arbeidsvilkår, men skal sikre at man regulerer lønningene under hensyntagen til den generelle pris- og kostnadsvekst i samfunnet.

- Inntektspolitisk samarbeid

Forut for årets inntektsoppgjør har YS deltatt aktivt i regjeringens kontaktutvalg for å sikre at årets lønnsoppgjør kunne danne grunnlaget for trygge arbeidsplasser og gi mulighet for ny vekst, gjennom en pris- og kostnadsutvikling som er mer på linje med våre handelspartnere.

Dette innebar at YS sa seg villig til et moderat lønnsoppgjør med fortsatt streng kontroll over lønnsveksten.

En konsekvens av dette var at YS fremmet tilnærmet like krav overfor alle arbeidsgivermotparter.

- Felles offentlig regulativ

Ved oppgjøret i 1964 innførte man felles offentlig lønnsregulativ i Norge.

Dette innebar at kommune og stat skulle ha de samme lønnsstabeller.

Ved alle oppgjør etter dette tidspunkt er prinsippet om felles offentlig regulativ blitt opprettholdt.

Også ved årets oppgjør oppfattet vi arbeidsgiversiden i startfasen av forhandlingene slik at prinsippet skulle opprettholdes. Dette bl a fordi det var et mellomoppgjør hvor det ville være unaturlig å foreta dyptgripende endringer i det kommunale lønssystemet.

- Forskjellen i stillingsstruktur i stat og kommune

Stat og kommune har forskjellige oppgaver de skal løse. Forskjellen i stillingsstruktur innebærer at gjennomsnittslønnen i staten ligger ca 3 lønnstrinn over gjennomsnittslønnen i kommunene.

Men lønnsnivået for f eks en renholder i stat og kommune i samme lønnstrinn er selvfølgelig det samme som en følge av det felles offentlige regulativ.

Når derfor årets statsoppgjør koster mer i kommunesektoren er dette en følge av den ulike stillingsstrukturen og skyldes ikke at den enkelte kommuneansatte vil få større tillegg enn statsansatte.

Også i staten slår oppgjøret forskjellig ut, slik at f eks postverket får langt høyere prosentvis lønnsvekst enn mange andre statlige etater.

Dette er imidlertid ikke noe nytt ved årets oppgjør.

Det store flertallet av lønnsoppgjørene etter 1964 har medført større prosentvis lønnsvekst i kommunene enn i staten som følge av den ulike stillingssammensetningen. Likevel er som nevnt gjennomsnittslønnen i staten likevel høyere enn i kommunene.

I A-rundskriv nr 9/1981 fra Norske Kommuners Sentralforbund, er denne situasjonen beskrevet slik:

"Meglingen i staten og for kommunesektoren som ble ført parallellt, ble påbegynt 23 april og fortsatte fram til 30 april. Da la Riksmeklingsmannen fram et forslag for statssektoren som skulle ha en økonomisk ramme på 10,5 pst i årsvekst. Organisasjonene på kommunesektoren stilte da som absolutt krav at statsoppgjøret også skulle legges til grunn for kommunesektoren. På grunn av at kommunesektoren har langt flere arbeidstakere på den nedre del av regulativet enn staten, ville dette for kommunesektoren medført en ramme på 12,4 pst i årsvekst.

På grunn av den økonomiske situasjon i kommunene og fylkeskommunene fant ikke lønnsutvalget uten videre å kunne anbefale et forslag som ville forverre denne ytterligere. Det ble derfor brudd i meglingen for kommunesektoren 30 april, og partene ble innkalt til Kommunalministeren samme dag."

Etter dette ga regjeringen ved Finansministeren tilsagn om at merutgifter knyttet til kommuneoppgjøret ville bli tatt hensyn til i forbindelse med de statlige overføringene til kommunesektoren.

NKS uttalte da videre i rundskrivet:

"Etter en vurdering av den foreliggende situasjon og på bakgrunn av de tilsagn man oppnådde fra Finansministeren og Kommunaldepartementet, fant kommunenes forhandlere, forbundets lønnsutvalg, å kunne anbefale Riksmeklingsmannens forslag."

Situasjonen i årets oppgjør er altså ikke ulik situasjonen i tidligere lønnsoppgjør, slik som eksempelvis i 1981. Forskjellen mellom oppgjøret i 1981 og årets oppgjør er at det nå er en meget liten differanse mellom stat og kommune, mens det dengang var en differanse på hele 1,9 pst.

Verd å merke seg er det også at man den gang kom til enighet gjennom mekling, i motsetning til situasjonen ved årets oppgjør.

- Regjeringens erklæring

Da det var fare for storkonflikt i kommuneoppgjøret, innkalte Kommunalministeren fredag 31 mars partene og la fram en erklæring fra regjeringen.

Lørdag 1 april ble erklæringen noe bedre presisert på enkelte punkter og fikk følgende ordlyd:

" ERKLÆRING FRA REGJERINGEN I FORBINDELSE MED KOMMUNEOPPGJØRET

Selv om den ordinære gjennomgang og revisjon av kommuneopplegget i år ble framskutt og skjedde i forbindelse med tiltaksproposisjonen i mars, vil regjeringen gå gjennom på nytt kommuneøkonomien i 1989 og et eventuelt behov for ytterligere overføringer hvis partene i kommuneoppgjøret kommer fram til en løsning gjennom frivillig lønnsnemnd.

Det vil være naturlig å foreta en slik vurdering i tilknytning til Revidert Nasjonalbudsjett 1989 i mai eller senere når nemndas avgjørelse foreligger. Nemndas avgjørelse vil bli lagt til grunn ved utformningen av det økonomiske opplegget for kommunesektoren i 1990."

Det framgår klart av denne erklæringen at regjeringen også ved årets oppgjør, som i tidligere oppgjør, vil ta hensyn til den merkostnad det er for kommunene å ha samme lønnsregulativ som i staten.

- Konklusjon

På bakgrunn av redegjørelsen over finner YS-K å kunne trekke følgende konklusjon:

1. Regjeringen har også ved årets oppgjør sagt seg villig til å dekke merkostnader knyttet til oppgjøret. Rikslønnsnemnda trenger derfor ikke foreta kommunaløkonomiske vurderinger når den skal komme fram til sin kjennelse.
2. Årets oppgjør er et mellomoppgjør der det ikke er naturlig å innføre forskjellig lønnstabell i stat og kommune og bryte med et langvarig prinsipp om felles offentlig regulativ.

3.7. KS har i det vesentlige anført:

Se side 19 flg.

3.8. Oslo kommune har i det vesentlige anført:

Se side 23.

3.9. Bærum kommune har i det vesentlige anført:

Se side 23 og 24.

4. Rikslønnsnemndas merknader for samtlige tvisteområder

4.1. Den økonomiske situasjon

Medlemmene Rieber-Mohn, Gjesteby og Klemetsen skal bemerke:

Om den økonomiske bakgrunn for oppgjøret, vises til partenes redegjørelser og til opplysninger gitt i offentlige dokumenter, i første rekke Revidert Nasjonalbudsjett 1989, rapporter i januar 1989 fra det tekniske beregningsutvalg for inntektsoppgjørene og stortingsproposisjon nr 65 (Om tiltak for å begrense arbeidsledigheten og gjennomføringen av inntektspolitikken for 1989).

4.1.1. Internasjonal økonomi

Veksten i internasjonal økonomi forsterket seg i 1988, og for OECD som helhet økte BNP, reelt sett, med vel 4 pst. Utviklingen hittil i 1989 synes å være bra i samsvar med de anslag som lå til grunn for utformingen for den økonomiske politikk for 1989. Man regner med en vekst i BNP på 3 1/4 pst for OECD i alt, og en vekst på 2 1/2 pst for Norges handelspartnere.

Det har nå vært en nærmest sammenhengende oppgangskonjunktur i 7 år, og det er tegn som tyder på at oppgangen nå er i ferd med å avta i styrke. Dette må antas å ha sammenheng med at presstendenser gjør seg gjeldende i en del land, og at frykt for tiltakende inflasjon har ført til at tilstramningstiltak er gjennomført. Særlig har det vært betydelige renteøkninger i en rekke land.

Prisstigningen er tiltakende og antas å komme opp i 4 3/4 pst i 1989 for OECD i alt, og det samme for Norges handelspartnere. Særlig er det klare tendenser til sterkere prisstigning i Sverige og Storbritannia. Det er også tendens til noe sterkere lønnsøkning internasjonalt. Som det framgår av tekstabellen ventes lønnskostnadene hos våre handelspartnere å øke med 5 1/2 pst i 1989, lønnskostnadene pr produsert enhet med 2 1/2 pst.

 ØKONOMISKE INDIKATORER - NORGES VIKTIGSTE HANDELSPARTNERE

	<u>Anslag</u>		
	<u>1987</u>	<u>1988</u>	<u>1989</u>
Bruttonasjonalprodukt	2,6	3	2,5
Industriproduksjon	2,4	4,5	4
Konsumpriser	2,7	3,4	4,75
Lønnskostnader pr produsert enhet (LPE), nasjonalvaluta	1,3	1	2,5
Herav:			
Timelønn	4,8	5,25	5,5
Timeproduktivitet	3,4	4,25	3

Kilde: Revidert Nasjonalbudsjett 1989

4.1.2. Norsk økonomi

Etter at den økonomiske politikk ble lagt om i 1986 for å rette opp den store ubalansen i norsk økonomi, har innenlandsk etterspørsel blitt betydelig redusert. Reviderte tall viser at samlet etterspørsel for fastlandsøkonomien i 1988, reelt sett, var 4,7 pst lavere enn 2 år tidligere. Nye tall viser at det særlig var sterk nedgang for private investeringer, mens privat forbruk gikk ned med 3,1 pst over disse to årene, og offentlig forbruk økte med 2,3 pst. Selv om det har vært en gunstig utvikling i internasjonal økonomi, og sterk økning i etterspørselen fra utlandet, har den samlede etterspørsel ikke vært tilstrekkelig til å gi noen produksjonsøkning av betydning. For fastlands-økonomien økte BNP bare med 1,4 pst fra 1986 til 1988, og det regnes ikke med noen vekst i 1989.

I første omgang ga den svake økonomiske vekst seg ikke særlig utslag i økt arbeidsledighet, særlig fordi tilgangen på arbeidskraft ble redusert ved arbeidstidsforkortelsen fra 1 januar 1987. Ut over i 1988 og i 1989 har den økonomiske stagnasjon åpenbart ført til et misforhold mellom tilgang på arbeidsplasser og tilgang på arbeidskraft. Resultatet er blitt at ca 80 000 eller 3,7 pst av arbeidsstyrken er registrert som arbeidsledige og at ytterligere ca 50 000 er på ulike arbeidsmarkedstiltak. Som en følge av den sterke økningen i arbeidsledigheten ble det i mars foretatt en viss omlegging av finanspolitikken i ekspansiv retning. Disse tiltak som i første rekke er rettet mot arbeidsmarkedet, ventes i alt å øke underskuddet på stats- og trygdebudsjettet med ca 5 mrd kroner. Når en også tar med i betraktning endrede anslag for utgifter og inntekter, er underskuddet før lånetransaksjoner, korrigert for oljeskatter etc, beregnet til ca 17,4 mrd kroner i 1989. Det opprinnelige anslag var ca 8 mrd kroner.

Også penge- og kredittpolitikken er lagt om i ekspansiv retning. I løpet av det siste året har Norges Bank redusert sin lånerente fra 13,8 pst til 11 pst. Dette har resultert i en tilsvarende rentenedgang i pengemarkedet. I og med at det samtidig har vært renteoppgang ute, er forskjellen i pengemarkedsrenter mellom Norge og våre handelspartnere endret fra ca 6 pst til i underkant av 2 pst i løpet av det siste året. Norges Banks rentepolitiske tiltak har ledet til en generell nedgang i rentenivået her i landet.

Når det har vært mulig å gjennomføre ekspansive tiltak både finanspolitisk og penge- og kredittpolitisk, har det sammenheng med at balansen i norsk økonomi er blitt vesentlig bedret. Det kommer til uttrykk i at regjeringen i revidert nasjonalbudsjett anslår at det vil bli et overskudd på betalingsbalansen overfor utlandet utenom skip på 5 mrd kroner. Den raske bedring i utenriksøkonomien skyldes dels høye oljepriser og gunstig utvikling i internasjonal økonomi, men også i betydelig grad den sterke tilstramningen i norsk økonomi i perioden 1986-88.

Bedre balanse kommer også til uttrykk i lavere prisstigning.

I Revidert Nasjonalbudsjett anslår regjeringen prisstigningen fra 1988 til 1989 til 4 - 4,5 pst. Fra april 1988 til april 1989 økte konsumprisindeksen med ikke mer enn 4,6 pst. Hovedårsaken til at prisstigningen i år er blitt betydelig dempet, må antas å være at det ikke lenger er noe press i økonomien, og at de inntektspolitiske tiltak med bl a lønnslov bidrar til å dempe både lønns- og prisstigningen.

Etter at hovedtrekkene fra inntektsoppgjøret er klart, anslås årslønnsveksten for industriarbeidere i 1989 til 3,9 pst, og for ansatte i staten til 4 pst. I revidert nasjonalbudsjett anslås årslønnsveksten for alle grupper til størrelse 4 pst.

Økningen i lønnskostnader pr time for industriarbeidere er anslått til 3,25 pst i 1989 mot 6,3 pst i 1988. Med en arbeidsproduktivitet på 3 pst i 1989 og 2,7 pst i 1988, gir dette en økning i lønnskostnader pr produsert enhet på 0,25 pst i 1989 mot 3,5 pst i 1988. Sammenlignet med våre handelspartnere betyr dette at norsk industris kostnadmessige konkurransevne bedres med 2,25 pst i 1989 mot en svekkelse på 2,25 pst i 1988. Det understrekes at det er stor usikkerhet knyttet til disse anslag.

4.1.3. Lønnsoppgjøret i 1989

4.1.3.1. Oppgjørets ramme og innretning

Som en forberedelse til inntektsoppgjøret i 1989 hadde regjeringen og organisasjonene i arbeidslivet nær kontakt. Denne kontakten viste en enighet om å videreføre nedgangen i pris- og kostnadsutviklingen gjennom et nytt moderat inntektsoppgjør.

Under forhandlingene ble det klart at en forutsetning for å gjennomføre et moderat oppgjør var at det ble iverksatt en ny midlertidig lov om regulering av inntekter og utbytte.

På denne bakgrunn la regjeringen 3 mars 1989 fram forslag til midlertidig lov om regulering av inntekter og utbytte. Loven er senere vedtatt av Stortinget og trådte i kraft 1

april 1989.

Den midlertidige inntektsreguleringsloven tar utgangspunkt i de inngåtte tariffavtaler, og fastsetter at andre grupper inntektstakere kan gis inntil de samme tillegg. De inngåtte tariffavtaler setter med andre ord en øvre ramme for hvor store tillegg som kan gis. Dermed sikres et moderat inntektsoppgjør for alle grupper inntektstakere. I de inngåtte avtaler er det sentrale element et inntektstillegg på kr 3,- pr time. Det er imidlertid variasjoner mht hvor mye som skal tas ut som generelt tillegg og hvor mye som skal fordeles gjennom lokale forhandlinger.

I loven § 4 nr 8 heter det:

"Tariffområder som de siste 4 år har fulgt ett av de tariffområder som er nevnt i nr. 2), 5) eller 6) kan, i stedet for tillegg etter nr. 1, gis tillegg innenfor rammen for det området de har fulgt. Det gjelder også for det kommunale tariffområdet."

Loven har således som utgangspunkt at alle arbeidstakere skal ha en noenlunde lik lønnsutvikling, men gir likevel rom for noe forskjellig utforming av inntektstilleggene innenfor de forskjellige tariffområder.

4.1.3.2. Statsoppgjøret

De statsansattes organisasjoner og staten v/ Forbruker- og administrasjonsdepartementet forhandlet om lønnsregulering for annet avtaleår i tariffperioden 1 mai 1988 - 30 april 1990 i februar 1989. På forhandlingsmøtet 27 februar ble det oppnådd enighet om følgende:

- 1) Bruttolønnssatsene på tabell A Hovedlønnstabellen økes på samtlige lønnstrinn med kr 7 150 pr år med virkning fra 1 april 1989.
- 2) De nye lønnsatser skal på vanlig måte danne innskudds- og pensjonsgrunnlaget i Statens pensjonskasse.
- 3) Innenfor rammen av 0,1 pst av lønnsmassen, beregnet på årsbasis, kan det føres sentrale forhandlinger etter pkt

VB i hovedtariffavtalene.

Representantene for Statstjenestemannskartellet, Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund - Seksjon Stat og Norsk Lærerlag meddelte at de overfor organisasjonenes besluttende organer ville tilrå forslaget godkjent. Akademikernes Fellesorganisasjon uttalte at organisasjonen forkastet forslaget til regulering.

Før forhandlingene startet hadde arbeidsgiverrepresentantene i stat og kommune samordnet sine tilbud gjennom det nyetablerte samarbeidet "STA-KO".

Statens siste tilbud overfor sine motparter var, etter det opplyste, ikke drøftet i STA-KO.

Staten la i sitt tilbud vekt på den profil et kronetilbud får overfor de lavest lønnte, noe som anses som særlig viktig i perioder med små lønnstillegg (lav årslønnsvekst).

Årsrammen for statsoppgjøret 1989 består av følgende komponenter:

Overheng fra 1988	0,5 pst
Generelt tillegg, kr 7 150,-	3,2 pst
Avsetning til HTA VB	0,1 pst
Forventet lønnsglidning	<u>0,2 pst</u>
Årsramme totalt	<u>4,0 pst</u>

Avsetningene til Hovedtariffavtalens punkt VB skal forhandles sentralt i Forbruker- og administrasjonsdepartementet.

Beregningene er basert på innrapportert materiale til Statens Sentrale Tjenestemannsregister (SST) og Sentralt Tjenestemannsregister for Skoleverket (STS) begge pr 1 oktober 1987. Dette registeret er oppdatert med de endringer som følger av oppgjørene pr 1 januar, 1 mars (det såkalte UFA-oppgjøret) og 1 april 1988. Oppdatert register pr 1 oktober 1988 forelå ikke på forhandlingstidspunktet.

4.1.3.3. SAK-avtalen

Innen kommunesektoren ble det 28 februar 1989 inngått avtale mellom Kommunenes Sentralforbund og en av arbeidstakerorganisasjonene, nemlig SAK (sammenslutningen av akademikerforeninger i kommunen). Avtalen inneholder lønnstillegg i form av et likt kronebeløp på kr 3 500,- på alle lønnstrinn og et likt prosentvist tillegg på 1,3 pst på alle lønnstrinn. Enigheten omfatter en avsetning på 0,1 pst av lønnsmassen på årsbasis til lokale forhandlinger.

I protokollen med SAK fra 28 februar 1989 sto dessuten:

"Partene er enige om at dersom eventuelle forhandlinger/-megling/nemndsbehandlinger fører til bedringer på lønnstrinn eller stillingsgruppe mv skal disse forbedringer også gjøres gjeldende for medlemmene i de organisasjoner som har akseptert vedlagte forslag."

Senere - 14 april 1989 - ble det enighet mellom partene om at ovennevnte protokolltilførsel skulle endres til:

"Partene er enige om at SAK kan oppta nye forhandlinger om lønnsregulering dersom andre organisasjoner gjennom forhandlinger, mekling m.v. gis bedre vilkår enn det som er fastsatt i dette forhandlingsforslaget."

Denne protokoll av 14 april ble inngått etter at inntektsreguleringsloven var vedtatt og er ikke formelt godkjent av forbundene som står tilsluttet forhandlingssammenslutningen (SAK).

4.1.3.4. Regjeringens erklæring

Etter at det var oppstått brudd i forhandlingene i kommunesektoren ble de øvrige partene 31 mars 1989 innkalt til Kommunal- og arbeidsministeren. Statsråden la fram en erklæring der regjeringen uttalte at den ville vurdere kommuneøkonomien på nytt dersom partene kom fram til en løsning gjennom frivillig lønnsnemnd. Erklæringen hadde følgende ordlyd:

"Selv om den ordinære gjennomgang og revisjon av kommuneøkonomien i år ble framskutt og skjedde i forbindelse med tiltaksproposisjonen i mars, vil regjeringen vurdere på nytt utsiktene for kommuneøkonomien i 1989 hvis partene i

kommuneoppgjøret kommer fram til en løsning gjennom frivillig lønnsnemnd.

Det vil være naturlig å foreta en slik vurdering i tilknytning til Revidert Nasjonalbudsjett 1989 i mai eller senere. Nemndas avgjørelse vil bli lagt til grunn ved utformingen av det økonomiske opplegget for kommunesektoren i 1990."

Partene på arbeidstakersiden aksepterte omgående at tvisten ble henvist til løsning ved frivillig lønnsnemnd. Partene på arbeidsgiversiden ba om betenkningstid, og det ble berammet nytt møte lørdag 1 april. I dette møtet ble det lagt fram en ny erklæring som hadde en noe mer forpliktende ordlyd i spørsmålet om eventuelle økonomiske overføringer til kommunene som en følge av en nemndskjennelse.

Erklæringen av 1 april hadde denne ordlyd:

"Selv om den ordinære gjennomgang og revisjon av kommuneopp-
legget i år ble framskutt og skjedde i forbindelse med til-
taksproposisjonen i mars, vil regjeringen gå i gjennom på
nytt kommuneøkonomien i 1989 og et eventuelt behov for
ytterligere overføringer hvis partene i kommuneoppgjøret
kommer fram til en løsning gjennom frivillig lønnsnemnd.

Det vil være naturlig å foreta en slik vurdering i tilknytning til Revidert Nasjonalbudsjett 1989 i mai eller senere. Nemndas avgjørelse vil bli lagt til grunn ved utformingen av det økonomiske opplegget for kommunesektoren i 1990."

Partene på arbeidsgiversiden viste til sitt skriftlige svar av 1 april 1989 på regjeringens erklæring av samme dato, og aksepterte deretter at kommuneoppgjøret ble løst gjennom frivillig lønnsnemnd.

Medlemmene Nilsson, Delbæk og Aannerud med tilslutning av Buck og Berge tar foranstående til etterretning.

4.2. Lønnsreguleringsspørsmålet

Medlemmene Rieber-Mohn, Gjesteby og Klemetsen skal bemerke:

I alle seks tvister er det sentrale poeng at arbeidsgiversiden ønsker en lønnsregulering som kombinerer et likt kronetillegg med et likt prosentvist tillegg på alle lønnsstrinn, mens arbeidstakersiden ønsker et større likt kronetillegg på alle lønnsstrinn. For så vidt gjelder KS og Bærum kommune er påstanden at bruttolønssatsene i lønnsstabellen

økes med et kronebeløp på kr 3 500,- og et prosentvist tillegg på 1,3 pst, mens Oslo kommune av tarifftekniske grunner viser til denne påstand og ønsker en tilsvarende regulering av sine nettolønnssatser. På sin side påstår LOK og LOs Forhandlingssammenslutning i Bærum, samt YS-K for KS-området og Bærumsområdet en økning av bruttosatsene på regulativet med kr 7 150,- pr år, mens KAH, Oslo og YS-K for Oslo-området av tarifftekniske grunner viser til denne påstand og ber om en tilsvarende regulering av nettolønnssatsene. Det er ingen tvist om virkningstidspunktet 1 april 1989.

Disse medlemmer viser til framstillingen foran av landets økonomiske situasjon, derunder regjeringens opplegg for lønnsoppgjøret i 1989. Det er meget forståelig at arbeidsgiversiden i årets mellomoppgjør i kommunesektoren har basert seg på at lønnsøkningen bør ligge innenfor en ramme som ikke overstiger 4 pst. Den samme ramme er lagt til grunn i de inngåtte avtaler i LO/NHO-området og i den statlige sektor. Lønnstillegget i statsoppgjøret på kr 7 150,- pr år er sammenfallende med arbeidstakersidens krav i de foreliggende tvister i kommunesektoren. Når det samme krav eventuelt vil sprengte 4 pst-rammen i kommunal sektor, har dette i såfall sin årsak i at kommunesektoren har langt større grupper lavtlønte enn statlig sektor. Den forholdsmessige betydning av en lønnsøkning med et kronebeløp som i statsoppgjøret blir derfor større i kommunene enn i staten.

Disse medlemmer har merket seg at det gjennom en årrekke har eksistert et felles offentlig lønnsregulativ. I lønnsoppgjørene har partene i kommunal og statlig sektor bestrebet seg på å opprettholde det felles lønnsregulativ. Ut fra forutsetningen om en tilnærmet lik ramme innenfor de to områder har det ved kombinasjon av kronetillegg og prosenttillegg vært mulig å opprettholde det felles regulativ.

Da staten i slutten av februar underskrev en protokoll med arbeidstakersiden som medførte et likt kronetillegg på kr 7 150,- pr år på alle lønnstrinn, ble det umulig for arbeidsgiversiden i kommunal sektor å opprettholde forutsetningen om et felles offentlig regulativ samtidig som oppgjøret skulle holdes innenfor rammen på 4 pst. Man valgte

å fastholde rammén, som også var lagt til grunn i de kommunale budsjetter for 1989.

Disse medlemmer har så langt forståelse for det standpunkt arbeidsgiversiden i kommunal sektor har inntatt. Men situasjonen endret seg vesentlig ved regjeringens erklæring i anledning lønnsoppgjøret i kommunesektoren. Kommunal- og arbeidsministeren formidlet denne erklæring til partene 31 mars 1989. Erklæringen har med en justering 1 april denne ordlyd:

"Selv om den ordinære gjennomgang og revisjon av kommuneopplegget i år ble framskutt og skjedd i forbindelse med tiltaksproposisjonen i mars, vil regjeringen gå i gjennom på nytt kommuneøkonomien i 1989 og et eventuelt behov for ytterligere overføringer hvis partene i kommuneoppgjøret kommer fram til en løsning gjennom frivillig lønnsnemnd.

Det vil være naturlig å foreta en slik vurdering i tilknytning til Revidert Nasjonalbudsjett 1989 i mai eller senere. Nemndas avgjørelse vil bli lagt til grunn ved utformingen av det økonomiske opplegget for kommunesektoren i 1990."

Selv om det samfunnsøkonomisk sett hadde vært ønskelig å holde oppgjøret innenfor en lavest mulig ramme, finner disse medlemmer likevel på bakgrunn av regjeringens erklæring det riktig ikke å legge avgjørende vekt på de økonomiske konsekvenser arbeidstakernes påstand vil medføre for kommunene. Twistene bør etter disse medlemmers oppfatning finne sin løsning etter prinsipielle linjer. Avgjørende må da være at twistene gjelder et mellomoppgjør, og at arbeidsgiversidens standpunkt vil medføre at den etablerte ordning med et felles offentlig regulativ opphører. Betydningen av det felles regulativ har begge parter framhevet gjennom en årrekke. Eksempelvis uttalte den partsoppnevnte representant for Kommunenes Sentralforbund i Rikslønnsnemnda følgende i en særuttalelse i kjennelse nr 2/1984:

" For best mulig å unngå et spill fra arbeidstakerorganisasjonene og derved få en spiraleffekt med overslag fra statssektor til kommunesektoren og motsatt, bør det fortsatt være ett felles offentlig regulativ. Utviklingen bør gå i retning av et stadig bedre samarbeid mellom de to sektorer, gjerne med en felles arbeidsgiverforening som mål."

Så sent som ved innledningen av årets mellomoppgjør ble det fra forhandlingslederen i KS framhevet at tiden ikke var inne til å bryte med prinsippet om det felles offentlige

De nye lønssatser som følger av Rikslønnsnemndas kjennelse vil på vanlig måte danne innskudds- og pensjonsgrunnlaget i de kommunale pensjonsordninger. I dette spørsmål foreligger ingen tvist mellom partene.

4.4. Lokale forhandlinger

Medlemmene Rieber-Mohn, Gjesteby og Klemetsen skal bemerke:

Opprinnelig var det en lang rekke tvistepunkter mellom arbeidstaker- og arbeidsgiversiden. Etter at alle parter på arbeidstakersiden under nemndas forhandlinger la fram en omforenet påstand, ble tvistepunktene vesentlig redusert. Tvisten ble ytterligere redusert ved at arbeidsgiversiden i nemnda den 12 mai la fram en erklæring hvor man sluttet seg til arbeidstakersidens påstand på flere punkter.

Disse medlemmer legger til grunn at det er enighet mellom partene på følgende punkter:

- a) Det avsettes 0,1 pst av lønsmassen (årslønnsrammen) til lokale forhandlinger i den enkelte virksomhet/kommune. Det er forutsetningen at hele potten tas ut i hver enkelt virksomhet/kommune. Kravene skal framsettes av partene innen en nærmere avtalt frist.
- b) Virkningstidspunktet for forhandlingsresultatet settes til 1 mai 1989, slik at rammen blir 0,15 pst pr dato. Forhandlingene skal være sluttført innen 1 november 1989.
- c) Disse forhandlinger skjer innenfor en saklig ramme som forutsetter at det foreligger omorganisering, økt produktivitet eller endringer i en stillings ansvars- eller arbeidsområde.

I tvistene mellom Oslo kommune og KAH, samt mellom Oslo kommune og YS-K, Oslo er ikke produktivitetsøkning en del av forhandlingstemaet.

- d) Det er ingen ankeadgang ved uenighet i de lokale forhandlinger.

e) Det skal skje en gjensidig økonomisk kontroll av forhandlingsresultatet.

Disse medlemmer legger til grunn at punkt e) er slik å forstå at alle underskrevne forhandlingsprotokoller sendes både de sentrale arbeidstakerorganisasjonene og de sentrale arbeidsgiverorganisasjonene til orientering og kontroll. Når arbeidsgiversiden representert ved KS og Bærum kommune til tross for denne reelle enighet velger å fastholde sine påstander i henholdsvis punkt e) (KS-påstanden) og punkt d) (Bærum-påstanden), har dette sammenheng med det forhold at det allerede foreligger en inngått avtale med SAK med denne ordlyd.

Dette mer formelle forhold er også årsak til at arbeidsgiversiden ikke har endret sin påstand for nemnda på andre punkter hvor det etter hvert er blitt enighet mellom partene. Nemndas slutning vil på samtlige punkter hvor det er enighet mellom partene, legge denne enighet til grunn. Disse punkter vil alle befinne seg innenfor rammen av den tvist som angis ved partenes endelige påstander.

Etter denne gjennomgang av punkter hvor enighet foreligger, kan disse medlemmer konstatere at tvisten begrenser seg til to spørsmål. Det første er om behovet for å rekruttere og beholde kvalifisert personale skal være forhandlingstema, jf punkt b) i samtlige parters påstand. Det andre knytter seg til punkt f) i alle påstander. Arbeidsgiversiden krever i punkt f) at de bestemmelser om lokale forhandlinger innenfor 0,1 pst av årslønnsrammen som følger av Rikslønnsnemndas kjennelse, skal erstatte Hovedoverenskomstens punkt 3.13 og 3.14 (i Oslo - fellesbestemmelsen § 18). Arbeidstakersiden krever at de forhandlinger som skal skje innenfor rammen på 0,1 pst, kommer i tillegg til eventuelle forhandlinger etter Hovedoverenskomstens/tariffavtalens ordinære bestemmelser.

I det første tvistespørsmål - forhandlingstemaets avgrensning - vil disse medlemmer ta arbeidsgiversidens påstand til følge. Resultatet i det sentrale lønnsreguleringsspørsmålet med et likt kronetillegg på kr 7 150,- til alle arbeids-

takere gir oppgjøret en klar løvnlønsprofil. Et hovedproblem i dagens offentlige forvaltning er imidlertid det fortrinnsom som privat virksomhet har i konkurransen om den best kvalifiserte arbeidskraft. Disse medlemmer finner det derfor formålstjenlig å gi arbeidsgiverne mulighet til i de lokale forhandlinger også å kunne få avsatt et beløp for bedre å kunne rekruttere og beholde høyt kvalifisert arbeidskraft.

Det annet tvistesporsmål har sammenheng med at partene har ulik forståelse av inntektsreguleringsloven § 2 nr 3 bokstav j) annet ledd. Arbeidsgiversiden mener at denne bestemmelse gir en selvstendig forhandlingshjemmel ved vesentlige endringer av stillingers arbeids- og ansvarsområder. Etter disse parters oppfatning er det derfor ikke noe i veien for at den adgang til lokale forhandlinger som vil følge av den nye avtale (nå nemndas kjennelse) erstatter Hovedoverenskomstens punkt 3.13 og 3.14 (i Oslo - fellesbestemmelsenes § 18) for resten av avtaleperioden. Den allerede inngåtte avtale med SAK bygger også på denne oppfatning.

Arbeidstakersiden motsetter seg denne løsning. Disse parter mener at inntektsreguleringsloven § 2 nr 3 bokstav j) annet ledd ikke er en selvstendig forhandlingshjemmel, og de kan derfor heller ikke gå med på at Hovedoverenskomstens/fellesbestemmelsenes forhandlingshjemler fjernes for resten av avtaleperioden. For disse parter er det av vesentlig betydning at det i tillegg til de lokale forhandlinger innenfor rammen av 0,1 pst, er adgang til forhandlinger etter de ordinære bestemmelser.

Medlemmene Rieber-Mohn, Gjesteby og Klemetsen deler arbeidstakersidens forståelse av inntektsreguleringsloven § 2 nr 3 bokstav j) annet ledd. Denne bestemmelse gir ingen selvstendig forhandlingshjemmel, men setter rettslige grenser for de lokale forhandlinger som finner sted med hjemmel i bestemmelser som partene sentralt har forhandlet seg fram til. Denne forståelse av nevnte bestemmelse i inntektsreguleringsloven deles også av Forbruker- og administrasjonsdepartementet, som har ansvaret for lovens oppbygging, utforming og tolking. I brev til Rikslønnsnemnda av 19 mai 1989 uttaler departementet ved Statens Personaldirektorat følg-

ende om dette spørsmål:

"Etter Forbruker- og administrasjonsdepartementets mening åpner nevnte bestemmelse i inntektsreguleringsloven § 2 nr 3 bokstav j), for adgang for forhandlinger og avtale om høyere lønn på grunnlag av omorganisering og effektivisering, men hjemmelsgrunnlaget for slike avtaler må finnes i partenes aktuelle avtaleverk. M.a.o. at § 2 nr 3 bokstav j) annet ledd åpner adgang for å bruke eventuelle tariffavtalebestemmelser om slike forhandlinger.

Lovbestemmelsen innebærer at loven ikke er til hinder for at slike avtaler kan slutes selv om det ikke er hjemmelsgrunnlag for det i tariffavtalen. Men dette betinger at partene er enige om det.

M.a.o. er lovbestemmelsen ikke noen selvstendig forhandlingshjemmel og gir f.eks. ingen adgang til tvistebehandling om enighet ikke oppnås."

På bakgrunn av denne rettslige forståelse av inntektsreguleringsloven § 2 nr 3 bokstav j) annet ledd finner disse medlemmer det riktig å ta arbeidstakersidens påstand til følge. Det betyr at de forhandlinger som skal skje innenfor 0,1 pst av årslønnsrammen kommer i tillegg til de forhandlinger som finner sted med hjemmel i Hovedoverenskomsten punkt 3.13 eller 3.14 eller for Oslo fellesbestemmelsenes § 18. Disse sistnevnte forhandlinger har ingen økonomiske rammer, men skjer innenfor den rettslige ramme som gis i inntektsreguleringsloven § 2 nr 3 bokstav j) annet ledd.

Medlemmet Aannerud med tilslutning av Berge slutter seg til Rieber-Mohn, Gjestebye og Klemetsen.

Medlemmene Nilsson og Delbæk med tilslutning av Buck skal bemerke:

Disse medlemmer er av den mening at forhandlingstemaet ikke bør omfatte et eventuelt behov for å rekruttere/beholde kvalifisert personale. Medlemmene Nilsson og Delbæk med tilslutning av Buck viser til arbeidstakernes påstand og stemmer for denne.

Forøvrig slutter disse medlemmer seg i det vesentlige og i resultatet til Rieber-Mohn, Gjestebye og Klemetsen.

1) S L U T N I N G

Med virkning fra 1 april 1989 foretas følgende endringer i tariffavtalen mellom Landsorganisasjonens Forhandlingssammen- slutning i den kommunale sektor og Kommunenes Sentralforbund

1. Bruttosatsene på lønnsregulativet økes på samtlige lønnstrinn med kr 7 150,- pr år.
2. De nye lønssatser skal på vanlig måte danne innskudds- og pensjonsgrunnlaget i KLP og øvrige kommunale pensjonsordninger.
3. Lokale forhandlinger
 - a) Det avsettes 0,1 pst av lønsmassen (årslønnsrammen) til lokale forhandlinger i den enkelte virksomhet/kommune. Det er forutsetningen at hele potten tas ut i hver enkelt virksomhet/kommune. Kravene skal framsettes av partene innen en nærmere avtalt frist.
 - b) Virkningstidspunktet for forhandlingsresultatet settes til 1 mai 1989, slik at rammen blir 0,15 pst pr dato. Forhandlingene skal være sluttført innen 1 november 1989.
 - c) Disse forhandlinger skjer innenfor en saklig ramme som forutsetter at det foreligger omorganisering, økt produktivitet, endringer i en stillings ansvars- eller arbeidsområde eller behov for å rekruttere/beholde kvalifisert personale.
 - d) Det er ingen ankeadgang ved uenighet i de lokale forhandlinger.
 - e) Det skal skje en gjensidig økonomisk kontroll av forhandlingsresultatet.

G. Fr. Rieber-Mohn
Georg Fr. Rieber-Mohn

Kari Gjestebø
Kari Gjestebø

Berit Klemetsen
Berit Klemetsen

Liv S. Nilsson
Liv S. Nilsson

Harald Rannerud
Harald Rannerud

Ikke stemmeberettigede medlemmer:

Liv Buck
Liv Buck

Lars Chr. Berge
Lars Chr. Berge

2) S L U T N I N G

Med virkning fra 1 april 1989 foretas følgende endringer i tariffavtalen mellom Kommuneansattes Hovedsammenslutning i Oslo og Oslo kommune:

1. Lønnsregulativets satser reguleres tilsvarende netto-lønnssetene i Kommunenes Sentralforbund.
2. De nye lønnsatser skal på vanlig måte danne innskudds- og pensjonsgrunnlaget i KLP og øvrige kommunale pensjonsordninger.
3. Lokale forhandlinger
 - a) Det avsettes 0,1 pst av lønsmassen (årslønnsrammen) til lokale forhandlinger i den enkelte virksomhet/kommune. Det er forutsetningen at hele potten tas ut i hver enkelt virksomhet/kommune. Kravene skal framsettes av partene innen en nærmere avtalt frist.
 - b) Virkningstidspunktet for forhandlingsresultatet settes til 1 mai 1989, slik at rammen blir 0,15 pst pr dato. Forhandlingene skal være sluttført innen 1 november 1989.
 - c) Disse forhandlinger skjer innenfor en saklig ramme som forutsetter at det foreligger omorganisering, endringer i en stillings ansvars- eller arbeidsområde eller behov for å rekruttere/beholde kvalifisert personale.
 - d) Det er ingen ankeadgang ved uenighet i de lokale forhandlinger.
 - e) Det skal skje en gjensidig økonomisk kontroll av forhandlingsresultatet.

2) S L U T N I N G

Med virkning fra 1 april 1989 foretas følgende endringer i tariffavtalen mellom Kommuneansattes Hovedsammenslutning i Oslo og Oslo kommune:

1. Lønnsregulativets satser reguleres tilsvarende nettolønnssatsene i Kommunenes Sentralforbund.
2. De nye lønnsatser skal på vanlig måte danne innskudds- og pensjonsgrunnlaget i KLP og øvrige kommunale pensjonsordninger.
3. Lokale forhandlinger
 - a) Det avsettes 0,1 pst av lønsmassen (årslønnsrammen) til lokale forhandlinger i den enkelte virksomhet/kommune. Det er forutsetningen at hele potten tas ut i hver enkelt virksomhet/kommune. Kravene skal framsettes av partene innen en nærmere avtalt frist.
 - b) Virkningstidspunktet for forhandlingsresultatet settes til 1 mai 1989, slik at rammen blir 0,15 pst pr dato. Forhandlingene skal være slutført innen 1 november 1989.
 - c) Disse forhandlinger skjer innenfor en saklig ramme som forutsetter at det foreligger omorganisering, endringer i en stillings ansvars- eller arbeidsområde eller behov for å rekruttere/beholde kvalifisert personale.
 - d) Det er ingen ankeadgang ved uenighet i de lokale forhandlinger.
 - e) Det skal skje en gjensidig økonomisk kontroll av forhandlingsresultatet.

G. Fr. Rieber-Mohn
 Georg Fr. Rieber-Mohn

Kari Gjestebry
 Kari Gjestebry

Berit Klemetsen
 Berit Klemetsen

Liv S. Nilsson
 Liv S. Nilsson

Harald Hannefoss
 Harald Hannefoss

Ikke stemmeberettigede medlemmer:

Liv Buck
 Liv Buck

Lars Chr. Berge
 Lars Chr. Berge

3) S L U T N I N G

Med virkning fra 1 april 1989 foretas følgende endringer i tariffavtalen mellom Landsorganisasjonens Forhandlings-sammenslutning i Bærum og Bærum kommune:

1. Bruttosatsene på lønnsregulativet økes på samtlige lønnstrinn med kr 7 150,- pr år.
2. De nye lønnssetser skal på vanlig måte danne innskudds- og pensjonsgrunlaget i KLP og øvrige kommunale pensjonsordninger.
3. Lokale forhandlinger
 - a) Det avsettes 0,1 pst av lønsmassen (årslønnsrammen) til lokale forhandlinger i den enkelte virksomhet/kommune. Det er forutsetningen at hele potten tas ut i hver enkelt virksomhet/kommune. Kravene skal framsettes av partene innen en nærmere avtalt frist.
 - b) Virkningstidspunktet for forhandlingsresultatet settes til 1 mai 1989, slik at rammen blir 0,15 pst pr dato. Forhandlingene skal være sluttført innen 1 november 1989.
 - c) Disse forhandlinger skjer innenfor en saklig ramme som forutsetter at det foreligger omorganisering, økt produktivitet, endringer i en stillings ansvars- eller arbeidsområde eller behov for å rekruttere/beholde kvalifisert personale.
 - d) Det er ingen ankeadgang ved uenighet i de lokale forhandlinger.
 - e) Det skal skje en gjensidig økonomisk kontroll av forhandlingsresultatet.

G. Fr. Rieber-Mohn
Georg Fr. Rieber-Mohn

Kari Gjestebry
Kari Gjestebry

Berit Klemetsen
Berit Klemetsen

Bjørn Delbæk
Bjørn Delbæk

Karalø Kannerud
Karalø Kannerud

Ikke stemmeberettigede medlemmer:

Liv Buck
Liv Buck

Lars Chr. Berge
Lars Chr. Berge

5) S L U T N I N G

Med virkning fra 1 april 1989 foretas følgende endringer i tariffavtalen mellom Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund Seksjon kommune og Oslo kommune:

1. Lønnsregulativets satser reguleres tilsvarende nettolønssatsene i Kommunenes Sentralforbund.
2. De nye lønssatser skal på vanlig måte danne innskudds- og pensjonsgrunnlaget i KLP og øvrige kommunale pensjonsordninger.
3. Lokale forhandlinger
 - a) Det avsettes 0,1 pst av lønsmassen (årslønnsrammen) til lokale forhandlinger i den enkelte virksomhet/kommune. Det er forutsetningen at hele potten tas ut i hver enkelt virksomhet/kommune. Kravene skal framsettes av partene innen en nærmere avtalt frist.
 - b) Virkningstidspunktet for forhandlingsresultatet settes til 1 mai 1989, slik at rammen blir 0,15 pst pr dato. Forhandlingene skal være slutført innen 1 november 1989.
 - c) Disse forhandlinger skjer innenfor en saklig ramme som forutsetter at det foreligger omorganisering, endringer i en stillings ansvars- eller arbeidsområde eller behov for å rekruttere/beholde kvalifisert personale.
 - d) Det er ingen ankeadgang ved uenighet i de lokale forhandlinger.
 - e) Det skal skje en gjensidig økonomisk kontroll av forhandlingsresultatet.

G. Fr. Rieber-Mohn
Georg Fr. Rieber-Mohn

Kari Gjestebø
Kari Gjestebø

Berit Klemetsen
Berit Klemetsen

Bjørn Delbæk
Bjørn Delbæk

Harald Klemetsen
Harald Klemetsen

Ikke stemmeberettigede medlemmer:

Liv Buck
Liv Buck

Lars Chr. Berge
Lars Chr. Berge

6) S L U T N I N G

Med virkning fra 1 april 1989 foretas følgende endringer i tariffavtalen mellom Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund Seksjon kommune og Bærum kommune:

1. Bruttosatsene på lønnsregulativet økes på samtlige lønnstrinn med kr 7 150,- pr år.
2. De nye lønnsatser skal på vanlig måte danne innskudds- og pensjonsgrunnlaget i KLP og øvrige kommunale pensjonsordninger.
3. Lokale forhandlinger
 - a) Det avsettes 0,1 pst av lønsmassen (årslønnsrammen) til lokale forhandlinger i den enkelte virksomhet/kommune. Det er forutsetningen at hele potten tas ut i hver enkelt virksomhet/kommune. Kravene skal framsettes av partene innen en nærmere avtalt frist.
 - b) Virkningstidspunktet for forhandlingsresultatet settes til 1 mai 1989, slik at rammen blir 0,15 pst pr dato. Forhandlingene skal være sluttført innen 1 november 1989.
 - c) Disse forhandlinger skjer innenfor en saklig ramme som forutsetter at det foreligger omorganisering, økt produktivitet, endringer i en stillings ansvars- eller arbeidsområde eller behov for å rekruttere/beholde kvalifisert personale.
 - d) Det er ingen ankeadgang ved uenighet i de lokale forhandlinger.
 - e) Det skal skje en gjensidig økonomisk kontroll av forhandlingsresultatet.

Georg Fr. Rieber-Mohn

Kari Gjestebø

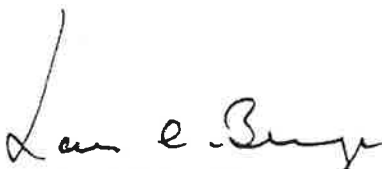

Berit Klemetsen

Bjørn Delbæk

Harald Hannertud

Ikke stemmeberettigede medlemmer:

Liv Buck

Lars Chr. Berge